

Kunnskapsdepartementet
(sendt elektronisk via høringsweb)

Asker, 20. august 2020

Høring om forslag til endringer i midlertidig forskrift om tilpasninger i reglene om barnehager, grunnskoler og videregående opplæring som følge av utbrudd av covid-19

Kunnskapsdepartementet har 19.8 sendt på høring to endringsforslag. Norsk forening for allmennmedisin (NFA) og Allmennlegeforeningen (AF) ønsker i dette høringssvaret å kommentere på forslaget som omhandler dokumentasjonskravet for elever med fravær av helsegrunner. Dokumentasjonskravet gjelder både i reglene om fraværsgrensen for elever i videregående skole og i reglene om fraværstføring på vitnemål og kompetansebevis for elever i grunnskolen og videregående opplæring.

Det har hele tiden vært våre foreningers politikk at fastleger ikke skal belastes med unødvendige attester. Ressursene i fastlegetjenesten er begrenset og arbeidsoppgavene har de siste årene økt. Det må derfor gjøres nøye vurderinger før en pålegger fastlegene ytterligere oppgaver. Regjeringen reetablerte trepartssamarbeidet rundt fastlegeordningen i 2017. Dette er arenaen for å drøfte utfordringer og finne frem til løsninger i samarbeid med partene. Det ville derfor være naturlig at alle saker de ulike departementene har som berører fastlegene ble bragt inn i trepartssamarbeidet.

Vi har forståelse for at det er behov for en rask høringsrunde for dette konkrete endringsforslaget, men synes det da ville vært naturlig at også Legeforeningen var med på listen over høringsinstanser.

Covid-19

Vi ser det som svært positivt og helt nødvendig gitt pandemisituasjonen at endringsforslaget legger til rette for at elever i karantene og med milde luftveissymptomer eller sykdomsfølelse, holder seg hjemme og at attesting kan gjøres av foresatte eller egenmelding for myndige. En videreføring av kravet om attesting for fravær vil kunne medføre smitterisiko i skolene og på fastlegekontorene. Departementet argumenter i høringsforslaget godt for hvorfor dette er viktige smittevern hensyn på skolene, men mangler perspektivet med smitterisiko for pasienter og ansatte på legekontor dersom elevene møter opp fysisk for å få fraværskravet.

I dagens pandemisituasjon er også ressursene og prioriteringene i helsetjenesten viktige hensyn i vurderingene. Det er fortsatt viktig at vi bruker kapasiteten der den trengs mest og har betydning for befolkningens helsetilstand.

Vi mener at det dessverre ikke det er realistisk at pandemien vil avta den nærmeste tiden. Gjeldende råd i veilederen om smittevern for ungdomsskole og videregående skole under covid-19 utbruddet med at elever og ansatte selv med milde luftveissymptomer og sykdomsfølelse ikke skal møte på skolen, men skal holde seg hjemme til de er symptomfrie og kravet om at elever som er i karantene

ikke skal møte på skolen, vil nok heller ikke endres i løpet av skoleåret 2020/21. Vi anbefaler derfor at unntaket videreføres for hele kommende skoleår.

Generelt

Vi mener en ved vurdering av dagens regelverk også må ta inn over seg utfordringene i fastlegeordningen. Utstedelse av attester til skoleungdom med mildere plager som ikke krever medisinsk vurdering eller behandling må kunne ivaretas av andre enn fastlegene. Evalueringer av fastlegeordningen fra 2019 gjennomført av EY¹ viste nettopp at fastlegene skrev slike attester i snitt 1,1 gang per dag og opplevde at attestene stjal tid fra kurativt arbeid. Legene bør heller benytte tiden på pasienter med reelle medisinske behov. Det betyr ikke at skoleungdom ikke skal få tilbud hos fastlegen, men det må styres av det medisinske behovet og ikke bare kravet om attest. Regjeringen har i sin handlingsplan for allmennlegetjenesten² også uttrykt dette: *«Regjeringen vil redusere omfanget av fraværattester fastleger utsteder. Fastleger skal fortsatt utstede fraværattest for elever i videregående skole som har behov dette.»*

En forskningsartikkel publisert av Folkehelseinstituttet i 2017³ viser en økning i antall konsultasjoner hos fastleger på 30 % etter at de nye fraværreglene med krav om attestasjon ble innført. Den samme rapporten viser at elevene i perioden etter endring ikke hadde blitt reelt mer sykelige, og dette bekreftes av SSB oversikt over som viser prosentvis økning i antall legekonsultasjoner i aldersgruppen 16-19 år og aldersgruppen 20-29 år i skoleårene etter innføring av nye fraværregler i videregående skole.

Attestskrivning for den friskeste delen av befolkningen belaster helsevesenet unødvendig. Økt kontakt med helsevesenet er forbundet med fare for både overbehandling og overdiagnostikk. FHI mener å se økt bruk av medikamentell behandling av forbigående plager hos ungdom etter innføring av fraværordningen (for eksempel søvnvansker, virale infeksjoner, symptomlindring av hoste/forkjølelse). Herunder ses en økning i bruk av antibiotika som motstrider nasjonale mål om reduksjon i bruk av antibiotika.

I evalueringsrapporten fra FAFO 2020:09 **«Suksess og besvær. Evaluering av fraværsgrensen i videregående skole 2016-2019»**⁴ finner vi følgende påstand på s 92: *«Det ser ikke ut til at økningen i elevenes fastlegekonsultasjoner dytter andre ut av helsekøen.»*

Fastlegenes arbeidsmengde har økt gradvis over mange år. Den siste evalueringsrapporten om Fastlegeordningen fra EY høsten -19 viste at gjennomsnittlig arbeidstid for fastleger pr uke var 55 timer. Fastleger løser de oppgaver de pålegges og har gjort det i mange år. Dette er noe av årsaken til fastlegekrisen. Det har tilkommet betydelig flere arbeidsoppgaver uten at det har blitt tilstrekkelig økning i antall fastleger eller reduksjon i antall pasienter pr fastlegeliste. Fastleger er samvittighetsfulle og selvsagt vil de fortsette å løse de oppgaver som legges til fastlegen. Det betyr ikke at det ikke er en tilleggsbelastning eller et problem. Vi kan finne en rekke lignende eksempler på oppgaver som er overført til fastlegene, som vil få samme konklusjon: det medfører ikke at noen dyttes ut av helsekøen. Det medfører økt arbeidsbelastning og det er viktig å se på om dette er riktig prioritering av fastlegens ressurser.

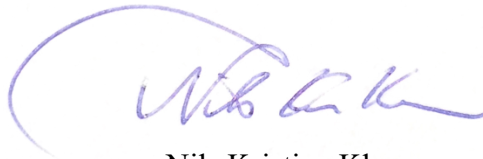
Det er viktig at alle elever har tilgang til likeverdige helsetjenester. Slik reduseres sosiale forskjeller og vi mener derfor en bør øke grensen for egenandelsfritak fra 16 til 20 år. Det vil gjøre det lettere for denne pasientgruppen å ta kontakt med fastlege ved behov. Det å fremskaffe legeattest har også et kostnadselement og vi mener derfor kravet om legeattest er u hensiktsmessig og bidrar til å forsterke sosiale forskjeller når denne kostnaden legges på elevene. Målet med fraværsgrensen som ble innført i august 2016 var å få ned fraværet og redusere frafallet i videregående skole. FAFOs

rapport viste at fraværsgrensen bidro til redusert fravær, men frafallet ble ikke redusert, som var hovedmålet. Fraværsgrensen har i enkelte tilfeller heller bidratt til å dytte de svakeste elevene ut av videregående opplæring, som også rapporten peker på. Fastlegene bruker gjerne tid på denne pasientgruppen gitt at de har et reelt medisinsk behov.

Med vennlig hilsen

Marte Kvittum Tangen
leder Norsk forening for allmenntmedisin

Nils Kristian Klev
leder Allmennlegeforeningen

¹ <https://www.regjeringen.no/contentassets/7cd212bf5f0642c1a5d0d480f0923e6d/evaluering-av-fastlegeordningen---sluttrapport-fra-ey-og-vista-analyse.pdf>

² <https://www.regjeringen.no/contentassets/96f6581333ee48559cdabf23c8772294/handlingsplan-for-allmennleger.pdf>

³ <https://www.fhi.no/nyheter/2017/nye-fravarsregler-ga-flere-legebesok-og-okt-medisinbruk/>

⁴ <https://www.udir.no/globalassets/filer/tall-og-forskning/rapporter/2020/evaluering-av-fravarsgrensen-sluttrapport.pdf>